

JAANUS SIIM – 80

Jaanus Siim sündis 23. veebruaril 1941. a Harjumaal Padi-sel riigiteenistuja perekonnas. Alghariduse omandas Hageri 7-klassilises koolis ja keskhariduse Rapla Keskkoolis, 1960. a asus õppima Eesti Põllumajanduse Akadeemia Mehhaniseerimise teaduskonda. Insener-mehaaniku diplomi sai J. Siim 1965. a.

EPA lõpetamise järel töötas J. Siim 1966–1967. a Maaviljeluse kateedris, kus uuris Elmar Halleri juhendamisel külvieelse mullaharimise minimeerimise tehnilisi võimalusi.

1968. a kutsuti J. Siim tööle Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituuti (EMMTUI), kus ta töötas mehhaniseerimise osakonnas tehnoloog, teaduri ja vanemteadurina. Ta osales kultuuride viljelemise ratsionaalse tehnoloogia ja masinate süsteemi väljatöötamises ning põllutöömasinate Eesti oludele sobivuse hindamises. Alates 1971. a keskendus J. Siim kartulikasvatuse tehnoloogiate ja masinate uurimisele. Läbiviidud põldkatsete tulemusena valmis kandidaaditöö "Pealsete koristuseelse eemaldamise mõju Eesti NSV-s enamlevinud kartulisortide mugulate saagile ja vigastatavusele", mille eest omistati talle 1979. a põllumajanduskandidaadi teaduslik kraad. J. Siim konstrueeris seadmeid kartulimugulate vigastatavuse võrdlemiseks, juhendas mitmete kartulikasvatusemasinate konstrueerimist, töötas välja kartulisorteerlate tehnoloogilisi lahendusi, uuris kartulihoidlaid ja säilitusrežiime ning kartulikasvatuse (sh nn "šoti tehnoloogia") ja kartulitärklise tootmise tasuvust ning seemnemugulate puhitumise tehnilisi lahendusi. 1978. a oli ta Tallinn-filmi kaheosalise filmi "Teine leib" konsultant. Pikka aega oli ta kartulikasvatuse mehhaniseerimise ainevaldas kompetentsem spetsialist vabariigis. Põllumajandusministeeriumi eritellimusel viis ta läbi suhkrupeedi kasvatamise tasuvusarvutused. Tolleaegsetes majandamistingimustes osutusid tasuvusarvutuste tulemusena nii kartulitärklise tootmine kui ka suhkrupeedi kasvamine suhkru tootmiseks majanduslikult mittetasuvateks, seega hoiti ära riskantsed investeeringud.

EMMTUI reorganiseerimise käigus moodustati 1993. a Arvi Kallase initsiatiivil mehhaniseerimise osakonna baasil Eesti Põllumajanduse Mehhaniseerimise Instituut (EPMI), kus J. Siim asus tööle instituudi katsetööde osakonna juhataja ja asedirektorina. 2002. aastal liideti EPMI Eesti Maaviljeluse Instituudiga (EMVI), kus J. Siim jätkas töötamist asedirektorina. Aastail 2002–2003 oli ta EMVI teadusnõukogu esimees. Alates 2013. a töötas juubilar Eesti Taimekasvatuse Instituudi agroökoloogia osakonna vaneminsenerina kuni pensionile jäämiseni 2020. a.

J. Siim osales traktorite tüübikinnituse süsteemi väljatöötamisel, korraldas mõõteaparatuuri uuendamist ja tänapäevaste mõõtevahendite ning -meetodite esmakordset kasutuselevõttu Eestis agrotehnilistes uuringutes (sh digitaalsed mõõtmistulemuste salvestid, elektrooniline mullaniiskuse mõõtur, elektronmugul jne). Ta oli 1997–1998 PHARE finantseeritud Eesti-Soome ühisprojekti "Introducing a Quality System for Enhancing the Level of Agricultural Machinery in Estonia" Eestipoolne juht ja täitja, projekt valiti 30 eduprojekti hulka. 2001–2004 oli ta PHARE projektide 99/A/113 ja 01/A/283 "Establishment of type approval system and technical requirements for wheeled agricultural and forestry tractors, their equipment and parts in Estonia according to EU tractor directive" juht ja täitja.

Alates 2000. aastast keskendus J. Siim taimekaitsepritside tehnilise kontrolli (TTK) metoodika/juhendite (sh vastavate standardite tõlkimisele/ülevõtmisele) ja seadusandluse väljatöötamisele ning temast sai selle käivitamise põhitegija – ta korraldas TTK tegijate väljõppeks ja täiendkoolitusteks kokku 15 õppepäeva.

Oli 1995–2008 Euroopa Kartuli Uurimise Assotsiatsiooni (EAPR), 2002–2007 Inseneride Kutsekoja ja 2002–2006 Katseasjanduse Nõukogu liige. J. Siim on enda teadmisi täiendanud Soomes, Taanis, Saksamaal, Tšehhis, Austrias, Hollandis, Rumeenias ja Inglismaal. 1997–2005 oli ta Vilniuse rahvusvahelise messi "Agrobalt" eksponaatide hindamiskomisjoni tehnikaekspert. Esines ettekandega 16-l rahvusvahelisel teadusüritusel.

J. Siim on autasustatud EMMTUI medaliga "Külvaaja", põllumajandusministeeriumi teenetemedaliga "Kalevipoeg kündmas" ja 5 aukirjaga.

Bibliograafia: 211 publikatsiooni (sh 7 masinakataloogi ja), olulisemad: "Kartulisorteerlad" (1990), "Kartuli mahapanek ja hooldamine" (1992), "Kartulikasvatuse" (2002, autoreid), "Kartulikasvatuse šoti tehnoloogia" (2004), "Uuenduslikud võimalused teraviljakasvatustes" (2006, autoreid), "Väetamisest majandusliku surutise tingimustes" (2009, autoreid), "Vedelsõnnik ja mullaharimine" (2012 autoreid), "Laua- ja tärklisekartuli mahetootmise kalkulaatiivne tasuvus" (2013), õppefilm "Taimekaitsevadmed. Pritsimise ABC" stsenaarium (2013), "Väetiste käitlustehnoloogiad" (2013 autoreid), "Taimekaitse. Pritsimiskaod. Põhjuseid ja vähendamisvõimalusi" (2015, kordustrukina "Taimekaitsevadmete ohutu kasutamine" 2017). J. Siim on toimetanud või koostanud 14 trükist, pidanud üle 300 loengu ja ettekande ning olnud õppe-, tehnoloogia- ja masinademopäevade põhi- või kaaskorraldaja.

Kalvi Tamm